

مطهری مردی از جنس زمان

شهید مطهری در دوران طلبگی در قم چند دوره از من جلودر بود. بعدها در تهران و در دانشکده الهیات دانشگاه تهران با مرحوم مطهری آشنا شدم.

جام جم آنلاین: شهید مطهری در دوران طلبگی در قم چند دوره از من جلودر بود. بعدها در تهران و در دانشکده الهیات دانشگاه تهران با مرحوم مطهری آشنا شدم. ایشان در آنجا تدریس می‌کرد و خدمتشان می‌رسیدم و چند درس دانشگاهی نیز نزد ایشان گذراندم.

آنچه باعث می‌شود مطهری، مطهری و آدم تاثیرگذاری شود این نیست که در فلسفه اسلامی نظرات خاصی دارد.

آنچه باعث می‌شود که ایشان اهمیت داشته باشد و مرحوم امام(ره) نیز به آثار ایشان توجه داشته باشند و خواندن آن را توصیه کنند، توجه ایشان به حوادث روزگار بود، یعنی تمام فکر و ذکر مرحوم مطهری این نبود که صرفاً برای نمونه اصالت وجود را شرح دهد یا حرکت جوهری را توصیف و شرح کند.

ایشان مانند استاد خود مرحوم علامه طباطبایی(ره) از نظر توجه به مسائل روز و حوادث پیرامونی خود سرآمد بود.

شاید بتوان گفت از استاد خود در این زمینه نیز سرآمدتر بود. درگیر شدن ایشان با ماتریالیست‌ها و تحلیل‌های ایشان از علل گرایش به مادیگری از این جمله است که کار جدیدی نیز به شمار می‌رفت.

ممکن است این پرسش مطرح شود، چرا مرحوم مطهری از فلسفه اسلامی دفاع می‌کرد و حالت تدافعی در این خصوص داشت؟ باید توجه داشت آن روزگار با روزگار کنونی بسیار متفاوت بوده است.

در آن روزگار مارکسیسم و فلسفه‌های مادی با عقده‌ها و محرومیت‌های قشر عظیمی از مردم جامعه ما گره خورده بود، یعنی کمونیست‌ها و چپ‌ها از طرفی به محرومیت طبقات محروم تاکید داشتند و از طرف دیگر می‌کوشیدند که فلسفه اسلامی را در حد تخیلات و چیز بی‌ارزشی جلوه دهند.

شاید با توجه به شرایط حاکم در آن زمان نباید از مطهری انتظار داشته باشیم که از فلسفه اسلامی نقد کند. چراکه به اندازه کافی به فلسفه اسلامی حمله می‌شد، اما شرایط کنونی با آن زمان فرق دارد بنابراین مرحوم مطهری از آنجا که به زمان خود توجه داشت برای ما خیلی مهم است.

ایشان در فلسفه با مرحوم حاج ملاهادی سبزواری فرق داشت. مطهری این فرق را با حاجی داشت که به حوادث روزگار خود توجه و عنایت ویژه داشت.

برای نمونه با رشد بی‌حجابی، مرحوم مطهری در مورد حجاب مطلب می‌نوشت یا در مورد نظام اسلامی سخن می‌گفت و در مورد روحانیت در اسلام و روحانیت در مسیحیت سخن می‌گفت. نقد او بر آیین‌های عزاداری که در کتاب حماسه حسینی آمده، نقدي شجاعانه به شمار می‌رود.

یکی از دلایلی که ایشان تدریس در دانشگاه را برگزید همین مسائل بود. یکی از ویژگی‌های مثبت مرحوم مطهری این بود که مزدوری کار نمی‌کرد بلکه براساس عقیده خود کار می‌کرد. او نه برای حقوق، بلکه آمده بود از چیزی که باور داشت دفاع کند.

مطهری در برابر تهاجمی که وجود داشت از فرهنگ اسلامی که فلسفه اسلامی نیز جزئی از آن بود دفاع می‌کرد.

او به مباحثی که در غرب فراگیر شده بود به مانند استاد خود علامه طباطبایی توجه ویژه نشان می‌داد. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که نباید صرفاً در محور اشخاص دور بزنیم. نباید صرفاً بازگوکننده حرف‌های گذشته باشیم، بلکه فضای فرهنگی باید به گونه‌ای باشد که مطهری‌های زیادی داشته باشیم.

فلسفه که وسیله تفکر و عقل است صرفاً از طریق نقل در حوزه و دانشگاه مطرح نشود و سعی کنیم قدمی به جلو برداریم. این سنت گذشته بوده که تصور می‌شد #171گذشته از امروز بهتر است&taquo;.

در دنياي جديد اين تفكر عوض شده است و از نسل جديد انتظار مي‌رود كه يك گام به جلو بردارند و در شرايط نسل گذشته باقي نمانند، يعني از مطهري انتظار مي‌رود كه از طباطبائي يك قدم جلوتر برود و از دانشجويان ايشان انتظار مي‌رود كه قدمي به جلو بگذارند.

دكتور سيدحبيبي يثربي - استاد فلسفه